

Wixii warbixin dheeri ah:
Haayadda Faderaalka ee Maaraynta Xaaladaha Dagdagga ah (Federal Emergency Management Agency, FEMA) - www.ready.gov
Bisha Case ee Maraykanka (American Red Cross) - www.redcross.org
Laynka Caawinta Yaraynta Dhibaataada Musiibada (Disaster Distress Helpline) - www.disasterdistress.samhsa.gov/
Haddii gof aad taqaanno ay saamaysay musiibo oo uu u baahan yahay caawin, fadlan wac laynka lacag la'aanta ah ee Yaraynta Musiibada 1-800-846-8517 si aad u hesho wixii warbixin dheeri ah, taageero, iyo latalin. Waxaa la heli karaa adeegyada turjumaanka.

Qoraallo Dheeri ah

Isu Diyaarinta Xaaladaha Dagdagga ah: Tilmaanta Qaxootiga

Warqaddan akhri oo gacanta kuhayso

ADMINISTRATION FOR
CHILDREN & FAMILIES

Xafiiska Dib u Dajinta Qaxootiga

Xafiiska Adeegyada Isu Diyaarinta Xaaladaha Dagdagga ah iyo Jawaab Kabixinta

9-1-1
dagdag

Haddii ay jirto xaalad dagdag ah, sida dab, budhcad, ama xaalad caafimaad oo khatar ah (inaad neefsan waydo, miyir beelid, dhiig bax aan joogsanayn), waxad telfoon kasta ka wacdaa **9-1-1**. U sheeg waxa ay tahay xaaladda dagdagga ah ee ku haysata si aad u hesho nooca caawinta kugu haboon, sida booliska qaybta dabka, ama ambalaasta. Wicitaanka ha la daahin, xitaa haddii aadan af Ingiriis ku hadli karin— way ku caawin karaan.

Waxaa sii dheer xalaadaha dagdagga ah ee shakhsiyeed, amarjansiyo baaxad-wayn ayaa waxay noqon karaan masiibooyin **dabiici** ah iyo mid ay sababaan binii'aadanku. Masiibooyin badan oo waaweyn ayaa waxay burburin karaan dabka, korantada iyo isgaadhsiinta.

Hoos waxaa ku qoran dhowr tusaale oo ah masiibooyinka dabiiciga ah— iyo dhowr tilmaamood oo ka hadlaya waxa ay tahay in la sameeyo inta lagu guda jiro si aad u ilaalisid naftaada iyo qoyskaaga. Tusaalayaal kale oo masiibooyinka dabiiciga ah waxaa ku jira daadka, dabka kaynta qabsada, kulayl xad dhaafa, iyo dhul kugu duma. Waxaad wax badan ka barataa: <http://www.ready.gov/natural-disasters>

Tornado: Dabayl aad u xoog badan oo dhulka qabsata oo samaysa daruur dubaaladda u eg oo cirka kasoo dhacaysa oo dhulka kusoo dhacaysa. Tornado waxay dhulka dhigi kartaa dhismayaasha.

- Haddii meeshaad dagantahay laga bixiyo digniinta tornado, si dagdag ah u raadso meel aad dagto!
- Tag dabaqa ugu hooseeya ee dhismaha, ka dheerow daaqadaha iyo albaabada.
- Waxyeelooyinku inta badan waxay ka yimaadaan waxyaalaha duulaya, marka madaxaaga ilaasho.

Middan Daaqadda Saar si ay Darisku u Ogaadaan Inaad ¹⁵ Caadi Tahay

OK

Middan Daaqadda Saar si ay Darisku u Ogaadaan Inaad Caawin u Baahantahay

HELP

Dhulgariir: Ruxmid dagdag ah oo ku timaadda dhulka. Dhulgariirku wuxuu goyn karaa dhulka wuxuuna sababi karaa in dhismayaashu dumaan.

3

- Haddii aad gudaha ku jirto, dhulka isku TUUR, wax HUWO adoo hoos galaya miis ama shay adag, oo halkaas KUJIR ilaa ruxmiddu joogsato.
- Haddii aad dibadda joogto, meel banaan joog ilaa gariirku joogsado. Ka durug dhismayaasha, baalayaasha nalalka, iyo xadhkaha korantada

Hurricane: Gugac ku samaysma badda oo ay la socdaan dabaylo sare, roobab xoog badan, iyo mowjado sare. Dabaylaha iyo daadadka ka imaanaya hurricanes waxay burburin karaan dhismayaasha

- Haddii loo badaninayo inay Hurricane dhacdo, dhagayso raadiyaha ama telfeshinka ama internetka ka fiiri waxa ay tahay inaad samayso.
- Gudaha joog, oo ka dheerow daaqadaha iyo albaabada.
- Haddii maamulka deegaanku ay kuu sheegaan inaad guriga ka baxdo waa inaad yeeshaa.

Gugaca Dayrta iyo Qabowga saa'idka ah: Baraf badan, heer kul aad u hooseeya, dabayllo xooggan, iyo barafaobidda.

- Inta uu hanqadhku jiro guriga joog.
- Qalalnow. Maryaha qoyan waxay keenaan in uu lumo kulaylka jirka.
- Gaadhi ha wadin ilaa ay daruuri noqoto, maadama uu barafku sababi karo shilal gaari.
- Ha u isticmaalin istoofyada kululaynta guriga.

Hoos waxaa ku yaalla tusaalayaasha masiibooyinka uu **aadanuhu sababay**— iyo dhowr tilmaamood oo ka hadlaya waxa ay tahay in la sameeyo marka lagu guda jiro si aad u ilaaliso naftaada iyo qoyskaaga. Tusaalayaasha kale waxaa ku jira shilalka ka dhasha quwadda nukliyeerka, qrax koronto, iyo weerarro argagixiso. Waxaad wax badan ka bartaa: <http://www.ready.gov/accidental-emergencies>

4

Waxyeelada Kiimikada: Kiimikada qaarkeed waxay waxyeelayn karaan dhismayaasha waxayna dhaawac wayn u gaysan karaan caafimaadka haddii ay si shil ahaan ah ku baxaan. Xaaladaha qaarkood, waxaa jiri kara qarax; xaalado kalena waxaaba laga yaabaa inaad xitaa arkin ama aadan urinba kiimikada.

- Dhagayso raadiyaha ama telfeshinka ama ka fiiri internetka waxa ay tahay in la sameeyo marka ay dhacaan.
- Meesha banee haddii ay sidaas kuu sheegaan maamulka deegaanku.
- Haddii lagu dhaho gudaha jooga, xir dhamaan daaqadaha iyo albaabada. Gufee meelaha banaan ee wax ka soo gali karaan.

Dabka Guryaha Qabsada: Maalin kasta, dadka Maraykanku waxay wajahaan dabka gurayaha qabsada. Dadbku si xowli ah ayuu ku faafaa waxaadna haysataa sakanno kaliya si aad uga baxdo.

- Marka uu qaylo qiiq dareemuhu, si dhakso leh dibadda ugu carar.
- Haddii uu qiiq jiro, qiiqa hoostiisa ka dus adoo aadaya dhinaca laga baxo.
- Haddii dharkaaga dab qabsado, dhulka isku tuur, gacmahaaga wajiga ku dabool, oo dhulka ku galgalo ilaa uu dabku damo. Isla markiiba raadso caawin caafimaada.
- Haddii aadan dibaadda u bixi karin, albaabka xir oo ku dabool qiiq bixiyaha iyo iskaamiitada albaabka hoostiisa si qiiqu u baxo. Wac 9-1-1 oo u sheeg meesha aad joogto.

Qiiq dareemayaashu waxay ku yaallaan saqaka sare. Waxay samayn doonaan dhawaaq sare markuu jiro qiiq. Xaqiiji in batariyaashu shaqaynayaan oo badal sanad kasta.

Ka Hortag Ku Sumoobidda Kaarboon Moona Oksaydhka!

13

Inta lagu jiro masiibooyinka, gurigaaga waxaa ka jarmi karta korantada. Boggan wuxuu kuu sharaxayaa sida ay siyaabaha qaarkood oo guriga lagu kulaylinayo ama cuntada lagu karsanayo ay u keeni karaan in lagu sumoobo kaarboon moona oksaydh, iyo waxa aad samayn karto si aad naftaada uga ilaliso.

Kaarboon moona oksaydh waa gaas aanaan arki karin, aanaan urin karin, ama aanaan dhadhamin karin, laakiin wuxuu keeni karaa waxyeello wayn—wuxuuna sababi karaa dhimasho— haddii aan wax badan ka neefsanno. Kaarboon moona oksaydh waxaa sameeya shidaalka la gubo. Shidaalka gudaha lagu gubo wuxuu horseedi karaa in kaarboon moona oksaydhku uu ku samaysmo guriga, taasoo keeni karta dhimisho baaxad leh.

- MARNA ha u isticmaalin istoofka gaska inaad guriga ku kululayso.
- MARNA guriga gudahiisa dhuxul ama gaaska lasoo qoto wax ha ku karsan.
- MARNA gudaha guriga ha u isticmaalin matoorada la qaadan karo, kuwa garaashka, ama kuwa gaariga. Matoorka la qaadan karo waa mid uu shidaalkiisu yahay gaasoliin kaasoo soo daaya dhowr shay oo danab leh markaysan koronto jirin.
- KALIYA isticmaal matoor banaanka yaall oo ka fog daaqadaha furan iyo foomaleerada.
- HA shdin dab adoon haysan iskaamiitada qaaca saarta oo shaqaynaysa
- Xaqiiji in gurigaagu leeyahay qalabka dareema kaarboon moona oksaydhka iyo qiiqa oo shaqaynaya.

Calaamadaha lagu garto ku sumoobidda kaarboon moona oksaydh:

Madax xanuun, daal, iyo neefsashada oo aadkaata, caajis, caloosha oo qasanta.

Haddii aad u malayso inaad ku sumowday kaarboon moona oksaydh:

Guriga ka bax o raadso hawo nadiif ah. Hel baadhis caafimaad.

Dareemayaasha kaarboon moona oksaydhka iyo qiiqa waxay mararka qaar noqon karaan hal qalab oo isku jira, ama waxay noqon karaan qalabyo kala duwan. Xaqiiji inaad ogaato qalabka gurigaaga ku xiran!

Haddii Ay Dhacaan Wax Xun

12

Ka fiiri xubnaha qoyska in dhaawac soo gaadhay:

- Haddii qofku uu aad u dhiig baxayo meesha dhaawaca ah riix oo jirkana kala bixi, haddii ay macquul tahay, si aad u yarayso dhiig bixidda.
- Qofka daji oo badbaadi.
- Qofka diirimaad sii.
- Si aad caawin u hesho wac 9-1-1.

Ka taxadraridda gurigaaga:

- Dhagayso raadiyaha ama telfeshinka ama gal internetka si aad u hesho wararka.
- Soo bixi dabka yaryar adoo isticmaalaya dab firdhiyaha la qaato.
- Baro sida loo xiro biyaha, korantada, iyo gaaska ka hor inta aysan musiibadu dhicin.
  - Inta masiibada lagu jiro, biyaha la helo waxaa lagayaabaa inay wax kale ku qasmaan. Xir biyaha gurigaaga imaanaya ilaa ay maamulku kaaga sheegaan inay caadi tahay in la cabbi karo.
  - Korantada ka dami meesha laga maamulo, ama sanduuqa fiyuuska haddii aad danbaaburooyin aragto.
  - Gaaska oo meel ka furta waxaa ka dhalan kara qarax. Haddii uu gaasku meel ka dilaaco wuxuu u uri karaa sidii ukun fuuntowday. Haddii uu gaas kuu uro ama aad maqasho qarax ama shanqdh, daqad fur oo banaanka uga bax. Ka wac guriga dariskaaga shirkadda gaaska. Haddii aad damiso gaaska, shirkadda gaaska oo kaliya ayaa dib u furi karta.

Bilaabidda

5

Waxaad u diyaar garoobi kartaa musiibooyinka ka hor inta aysan dhicin adoo horey usii qorshaynaya. Waa muhiim inaad diyaar garowdaan adiga iyo qoyskaaguba si aad u garan kartaan waxa ay tahay inaad samaysaan iyo meesha ay tahay inaad aadaan ilaa ay caawimad idin soo gaadho. Dhowrka bog ee xiga ayaa ku siin doona tilmaamaha sida loogu diyraar groobo oo loo badbaado.

Ogow musiibooyinka loo badinayo inay ka dhacan aagga aad ku nooshahay. Hel warbixinta ku saabsan sida loogu dairyaar garoobo mid kastoo iyaga ka mid ah. Kala hadlal qoyskaaga waxyaabaha ku saabsan waxa laga yeelayo ka hor, inta lagu guda jiro, iyo kadib musiibada. Xaqiiji in qof kasta ogaado meesha ay tahay dhanka laga baxo iyo meesha uu gurigaaga/dhismahaaga kaga yaallo dab firdhiyuhu.

Haddii adiga iyo qoyskaagu aad kala luntaan musiibada kadib oo aydaan gurigii aadi karin, kala hadal meeshaad ku kulmi doontaan. Ku qor meesha lagu kulmayo halkan:

Haddii aadan gurgia joogi karin, ka firikir saaxiib, qaraabo, ama qof ku isboonsara oo aad la joogto. Ku qor warbixintooda halkan:

Magaca: _____ Telfoonka: _____ Ciwaanka: _____

Xoogaa musiibooyin ah kadib, waxa la dhisi karaa guryo amarjansiyda loogu talagalay. Ka ogow miidhiyaha ama dad aad taqaanno haddii ay noqoto inaad aaddo guri.

Haddii musiibadu ay aad u wayntahay oo ay waxyeelayso dad badan, shaqaalaha xaaladaha dagdagga ah waxaa laga yaabaa inay isla markiiba ku caawin waayaan. Waxaa lagaa rabaa inaad diyaar u ahaato inaad maarayso naftaada iyo qoyskaaga ugu yaraan 4 maalmood—ama wax kabadan, iyadoo ku xiran wayninka masiibada.

Diyaar Garoobidda:

Samayso Sanduuqqa Xaaladda Dagdagga ah si Aad Guriga u Joogto

Waxyaalaha guriga ee ay tahay in hal meel lagu wada haysto lacala haddii amarajansi yimaado:

- Sanduuqqa Gargaarka Dagdagga ah (waa in ay ku jiraan faashado, boomaatooyin antibaayootig ah, maqas, biisooyin, cayngariga tolmada, faashadda wax lagu duubo, suufka wax lagu tiro)

- Raadiye batari ku shaqaynaya ama mid gacanta lagu qaato (lacala hadday korantadu tagto)

- Laydhadhka iftiinka & batariyo

- Calaamadda dhawaaqa caawinta loogu yeerto

- Tuubooyin

- Waraaq iyo qalin qori/qalin

- Daawooyin

- Kabo adag iyo galoofyo

- Gasacyo dheeri ah/cunto qalalan iyo birta gasaca lagu furo

- Alaabada ilmaha

- Bacaha qashinka & waxa ilmaha wasakhda looga tiro/tiiish/shukumaan si nadaafada loo ilaaliyo

- Baanadda alaabooyinka lagu xiro

- Kaash dheeri ah

Qaado cunto iyo biyo kugu filan ugu yaraan 4 maalmood:

- Waxaa loo baahanyahay hal galoon oo biyo ah qofkiiba maalin kasta.
- Qoyskayaga waxaa joogta ___ qof x 4 maalmood = ___ galoon oo biyo ah.

Dikumintiyada Muhiimka ah

Garo meesha ay dikumintiyadaada muhiimka ah yaalaan. Waxaa fiican in ay hal meel ah wada yaalaan.

U diyaar garow inaad dikumintiyadan qaadato haddii aad u baahato inaad gurgiaaga ka tagto.

- Shahaadada dhalashada/foomka I-94
- Baasaboorka/laysanka darawalnimada/aqoonsi kale oo sawir leh
- Kaararka Sooshal Sakuuradka
- Kaararka Caymisyada
- Koobiyada ATM/kiridhid kaarka iyo wabrixnta bangiga
- Koobiyada dikuminti hanti/rahaamad
- Canshuur bixintii dhawayd
- Qoraalada talaalada
- Dikumintiyo kale: (qor) _____

Magacyada & Lambarada Telfoonada Muhiimka ah

- Lambarka telfoonka guariga, telfoonka gacanta ee xubnaha qoyska: _____
- Shaqada: _____
- Farmashiga: _____
- Head Start/Daryeelka ilmaha: _____
- Iskuulka: _____
- Mulkiilaha Guriga/Shirkadda Rahaamadda: _____
- Caymiska Guriga/Kirada: _____
- Caymiska Gaariga: _____
- Shirkadda Korantada: _____
- Shirkadda Gaaska: _____
- Shirkadda Biyaha: _____
- Warbixinta Magaalada: _____
- Warbixinta gaadiidka/baska: _____
- Xidhiidhaha Diimeed: _____
- Qaraabada: _____
- Saaxiibada: _____
- Haayadda Dib u Dajinta: _____
- Shaqaalaha Kiiska: _____

Diyaar Garoobidda:

Samayso Sanduuqa Xaaladda Dagdagga ah si Aad u Tagto

7

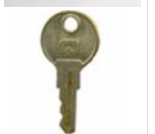
Waxyaalaha ay tahay inaad diyaar la noqoto lacala haddii aad u baahato inaad gurigaaga ka tagto:

☐ Daawooyinka (kuwa la isu qoro iyo kuwa koontarka)	☐ Dhar dhaaraan ah
☐ Qalabka caafimaadka	☐ Manjaroorka roobka
☐ Telfoonada gacanta iyo jaarjarro	☐ Agabka caruurta ama gaymamka caruurta
☐ Alaabada nadaafadda shakhsiyeed (burushka lagu cadeydo, daawada lagu cadeydo, shanlooyin)	☐ Alaabada lagu nafiso (cuntooyin fudud, waxyaabaha xayawaanka kasoo jeeda, buugaag)
☐ Ookiyaalayaasha, muraayadaha, ilkaha aartifishalka ah	☐ Kaash iyo buugga jeegga
☐ Kabo ku la eg oo lagu socdo	☐ Dikumintiyada muhiimka ah
	☐ Furayaasha

Alaabo khaas ah oo lagu talagalay ilmaha iyo caruurta yaryar:

☐ Masaasado	☐ Daawooyinka qandhada ee ilmaha/sayriinji
☐ Xafaayado	☐ Heerkul cabire
☐ Nafaqada ilmaha, cuntada ilmaha, difaaca margashada	☐ Baasifaayar
☐ Shukumaanada ilmaha	☐ Bustayaasha ilmaha
☐ Bacaha qashinka	☐ Waxyaalaha gacmaha lagu nadiifiyo
☐ Kariimka finanka xafaayadda ka dhasha	

Warbixinta Caafimaad ee Xubin Kastoo Qoyska ka

Buuxi warbinta caafimaad ee xubin kastoo qoyskaaga ka mid ah, si aad warbixintooda caafimaadka oo dhan hal meel ugu wada haysatid. Markay jirto xaalad dagdag ah, waxaad tixraaci kartaa warbixintan si aad ula xirto bixiyaha adeegga caafimaad, ama aad tan u tusto adeeg bixiyaha caafimaadka dagdagga ah ama shaqaalaha daryeelka caafimaad haddii adiga ama qoyskaagu u baahanyahay caawin caafimaad.

- Magaca: _____ Elarjiyada: _____
- Dhakhtarka/Kiliinigga: _____ Xaaladda Caafimaad: _____
- Telfoonka: _____
- Nooca Caymiska & Lambarka: _____ Daawooyinka Wakhtigan: _____

- Magaca: _____ Elarjiyada: _____
- Dhakhtarka/Kiliinigga: _____ Xaaladda Caafimaad: _____
- Telfoonka: _____
- Nooca Caymiska & Lambarka: _____ Daawooyinka Wakhtigan: _____

- Magaca: _____ Elarjiyada: _____
- Dhakhtarka/Kiliinigga: _____ Xaaladda Caafimaad: _____
- Telfoonka: _____
- Nooca Caymiska & Lambarka: _____ Daawooyinka Wakhtigan: _____

8

Warbixinta Caafimaad ee Xubin Kastoo Qoyska

- Magaca: _____ Elarjiyada: _____
- Dhakhtarka/Kiliinigga: _____ Xaaladda Caafimaad: _____
- Telfoonka: _____
- Nooca Caymiska & Lambarka: _____ Daawooyinka Wakhtigan: _____

9

- Magaca: _____ Elarjiyada: _____
- Dhakhtarka/Kiliinigga: _____ Xaaladda Caafimaad: _____
- Telfoonka: _____
- Nooca Caymiska & Lambarka: _____ Daawooyinka Wakhtigan: _____

- Magaca: _____ Elarjiyada: _____
- Dhakhtarka/Kiliinigga: _____ Xaaladda Caafimaad: _____
- Telfoonka: _____
- Nooca Caymiska & Lambarka: _____ Daawooyinka Wakhtigan: _____